



**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2024-08-07 Nr. 429-173
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) prašymą išnagrinėti tarp jo ir *Revolut Bank UAB* (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir bankas yra sudarę mokėjimo paslaugų teikimo sutartį (toliau – Sutartis), kurios pagrindu pareiškėjui buvo atidaryta mokėjimo sąskaita (toliau – Sąskaita) ir teikiamos kitos mokėjimo paslaugos.

2023 m. lapkričio 28 d. ir gruodžio 4 d. pareiškėjas iš Sąskaitos atliko kitam banko klientui (toliau – Gavėjas) 2 mokėjimus, kurių bendra suma 838,58 Eur (toliau – Ginčijami mokėjimai).

2023 m. gruodžio 12 d. pareiškėjas pranešė bankui, kad Gavėjas neva jį apgavo. Pareiškėjas paaiškino, kad Ginčijamų mokėjimų lėšomis įsigijo iš Gavėjo (fizinio asmens) 106 SIM korteles, tačiau 49 iš jų neveikė ir Gavėjas nesutiko gražinti už jas sumokėtų lėšų.

Pareiškėjas reikalavo banko atšaukti Ginčijamus mokėjimus ir (arba) gražinti jam Ginčijamų mokėjimų sumas, tačiau bankas šio reikalavimo netenkino.

Nesutikdamas su banko sprendimais, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką. Pareiškėjas reikalavo, kad bankas gražintų jam Ginčijamų mokėjimų sumas ir atlygintų jam 500 Eur žalą¹. Reikalavimą gražinti jam Ginčijamų mokėjimų sumas pareiškėjas argumentavo tuo, kad Gavėjas, kurį pareiškėjas kaltina sukčiavimu, yra banko klientas, todėl bankas, pareiškėjo prašymu neatšaukęs Ginčijamų mokėjimų ir (arba) kitaip nesugrąžinęs šių mokėjimų sumų iš paties Gavėjo, turi gražinti pareiškėjui šių mokėjimų sumas savo lėšomis. Reikalavimą atlyginti jam žalą pareiškėjas grindė tuo, kad patyrė nepatogumų ir finansinių nuostolių, nes lėšas Ginčijamiems mokėjimams atlikti skolinosi iš savo draugų.

Atsiliepime bankas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo reikalavimu ir prašė jį atmesti. Bankas teigė tinkamai įvykdęs paties pareiškėjo inicijuotus ir autorizuotus Ginčijamus mokėjimus, neatsakantis už pareiškėjo ir Gavėjo tarpusavio susitarimų (ne)vykdymą ir dėl to neturintis pareigos tenkinti pareiškėjo reikalavimų.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 44 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas ginčą, Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Ginčas kilo dėl banko atsisakymo gražinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas (iš viso 838,58 Eur) ir atlyginti pareiškėjui žalą (500 Eur) pagrįstumo.

Ginčo šalis sieja sutartiniai mokėjimo paslaugų teikimo santykiai. Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos

¹ Iš bylos duomenų matyti, kad iki šalių ginčo nagrinėjimo Lietuvos banke pradėjimo pareiškėjas buvo informavęs banką apie tai, jog siekia ne tik Ginčijamų mokėjimų sumų gražinimo, bet ir žalos, kurią jis teigė patyręs, atlyginimo.

Respublikos mokėjimų įstatymas.

Tarp šalių nėra ginčo dėl Ginčijamų mokėjimų autorizuotumo, todėl šių mokėjimų autorizavimo aplinkybės toliau sprendime nebus plačiau nagrinėjamos, laikant Ginčijamus mokėjimus autorizuotais.

Siekiant išspręsti šalių ginčą ir įvertinti pareiškėjo reikalavimo bankui pagrįstumą, Lietuvos banko nuomone, būtina nustatyti, ar bankas turi pareigą: 1) grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas; 2) atlyginti pareiškėjui žalą, kurią jis teigė patyręs.

1. Dėl banko pareigos grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas

Vien aplinkybė, kad pareiškėjas liko nepatenkintas Gavėjo jam pateiktomis SIM kortelėmis (dalimi jų) ir dėl to kaltina Gavėją sukčiavimu, savaime nereiškia, jog bankas privalo grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas.

Vertinant, ar bankui, kaip pareiškėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, kilo pareiga grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas, svarbu pažymėti, kad, vadovaudamasis Mokėjimų įstatymu, pareiškėjo tiesiogiai inicijuotų ir autorizuotų Ginčijamų mokėjimų atveju bankas, kaip mokėtojo (pareiškėjo) mokėjimo paslaugų teikėjas, neturi imperatyvios pareigos grąžinti pareiškėjui šių mokėjimų sumas, nebent būtų nustatyta, kad bankas dėl nuo jo priklausiusių aplinkybių neįvykdė šių mokėjimų, įvykdė juos netinkamai arba nepagrįstai pareiškėjo prašymu neatšaukė jų vykdymo.

Remiantis bylos duomenimis, pagrindo teigti, kad bankas neįvykdė Ginčijamų mokėjimų ir (arba) juos įvykdė netinkamai, nenustatyta. Kreipdamasis į Lietuvos banką dėl šalių ginčo nagrinėjimo, pareiškėjas tokio pobūdžio pretenzijų bankui taip pat nereiškė, t. y. pareiškėjas aiškiai ir nedviprasmiškai nurodė, jog reikalauja grąžinti Ginčijamų mokėjimų sumas dėl to, kad Gavėjas, gavęs iš jo šių mokėjimų sumas, pateikė jam sutartų sąlygų neatitinkančias SIM korteles, ir bankas, būdamas tiek pareiškėjo, tiek ir Gavėjo mokėjimo paslaugų teikėju, nepadėjo pareiškėjui atgauti Ginčijamų mokėjimų sumų iš paties Gavėjo.

Dėl Ginčijamų mokėjimų pareiškėjas pirmą kartą kreipėsi į banką praėjus 8 dienoms nuo šių mokėjimų įvykdymo, t. y. ne tik praleidęs Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą², per kurį pareiškėjas, kaip mokėtojas, turėjo teisę atšaukti mokėjimo nurodymus vykdyti šiuos mokėjimus, bet ir po to, kai šių mokėjimų sumos buvo perduotos Gavėjui.

Duomenų, kad ginčo šalys buvo susitarusios dėl vėlesnių, negu Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje nustatyta, mokėjimo nurodymų vykdyti tokio tipo mokėjimo operacijas atšaukimo terminų, byloje neturima. Priešingai, šalių sudarytos Sutarties 18 dalyje „Ar galiu atšaukti mokėjimą arba valiutos keitimą?“ yra aiškiai nustatyta, kad: „<...> Negalite atšaukti mokėjimo tą pačią dieną, kai jis turi būti įvykdytas iš jūsų sąskaitos. Tai reiškia, kad negalite atšaukti pervedimų tarp „Revolut“ sąskaitų <...>.“

Nors teisė susigrąžinti iš Gavėjo Ginčijamų mokėjimų sumas pareiškėjas grindė Sutarties 15 dalies „Kas nutiks, jei mokėjimas bus išsiųstas ne į tą sąskaitą, apskritai nebuvo išsiųstas arba buvo atidėtas?“, kuri vienodai taikoma visiems fiziniams banko klientams, nuostata, numatančia, kad: „<...> jei mokėjimas į Jūsų „Revolut“ sąskaitą bus klaidingai atliktas kito asmens, turėsite jį grąžinti. Sutikdami su šiomis sąlygomis sutinkate, kad turime teisę atšaukti į jūsų sąskaitą įskaitytas operacijas šiais atvejais: sumos buvo įskaitytos po mokėtojo, jo sąskaitos teikėjo, trečiosios šalies arba Revolut klaidos; arba turime įrodymų, kad jūs gavote mokėjimą, veikdami apgaulės būdu arba kitaip nusikalstamai“, objektyvaus pagrindo teigti, kad santykiuose su Gavėju bankas nepagrįstai nesivadovavo šia nuostata, Lietuvos bankas neturi. Pirma, Ginčijamų mokėjimų sumos nelaikytinos įskaitytomis į Gavėjo mokėjimo sąskaitą klaidingai, nes pareiškėjas tikslingai atliko Gavėjui šiuos mokėjimus. Antra, pareiškėjas nepateikė jokių objektyvių įrodymų, patvirtinančių, kad Gavėjas pareiškėjo atžvilgiu atliko kokius nors nusikalstamus veiksmus. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas reiškė Gavėjui pretenzijas dėl to, kad įsigytose SIM kortelėse yra nustatyti tarptinklinio ryšio (angl. *roaming*) ribojimai, kurių pareiškėjas negali savarankiškai pakeisti. Be to, iš pareiškėjo pateiktų susirašinėjimo su Gavėju kopijų matyti, kad Gavėjas nesutiko su pareiškėjo jam reiškiamomis pretenzijomis ir teigė pateikęs pareiškėjui jų sutartas sąlygas atitinkančias SIM korteles.

Duomenų, kad Gavėjas būtų sutikęs grąžinti ir (arba) grąžinęs pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas, byloje nenustatyta. Taigi, pareigos ir (arba) teisėtų galimybių sugrąžinti Ginčijamų mokėjimų sumas atgal į pareiškėjo Sąskaitą bankas neturėjo.

² Mokėjimų įstatymo 44 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad mokėjimo nurodymo negalima atšaukti po to, kai jį gauna mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas.

Įvertinus pirmiau išdėstytą informaciją, darytina išvada, kad objektyvaus pagrindo teigti, jog bankas neįvykdė Ginčijamų mokėjimų ir (arba) įvykdė juos netinkamai, nepagrįstai pareiškėjo prašymu neatšaukė šių mokėjimų vykdymo ir (arba) nepagrįstai nesugrąžino šių mokėjimų sumų iš paties Gavėjo ir dėl to bankui kilo pareiga grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas savo lėšomis, nėra.

2. Dėl banko pareigos atlyginti pareiškėjui žalą

Kreipdamasis į Lietuvos banką, pareiškėjas papildomai reikalavo banko atlyginti žalą, kuri, jo teigimu, pasireiškė patirtais nepatogumais ir finansiniais nuostoliais. Kaip matyti, pareiškėjas reikalauja taikyti bankui civilinę atsakomybę.

Pagal civilinės atsakomybės sampratą, civilinė atsakomybė – tai turtinė prievolė, kurios viena šalis turi teisę reikalauti atlyginti nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas, o kita šalis privalo atlyginti padarytus nuostolius (žalą) ar sumokėti netesybas (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (CK) 6.245 straipsnio 1 dalis). Civilinė atsakomybė atsiranda esant asmens, įpareigoto atlikti atitinkamus veiksmus ar nuo jų susilaikyti, neteisėtiems veiksams ar neveikimui, kaltei dėl šių neteisėtų veiksmų padarymo ar neveikimo, žalai ir priežastiniam ryšiui tarp veiksmų ar neveikimo ir atsiradusios žalos (CK 6.246–6.249 straipsniai)³. Kasacinis teismas savo praktikoje ne kartą yra pažymėjęs, kad sutartinei civilinei atsakomybei žalos (įskaitant negautas pajamas) atlyginimo forma (CK 6.245 straipsnio 3 dalis, 6.256 straipsnis) taikyti nepakanka sutarties neįvykdymo (pažeidimo) fakto – šio teisių gynimo būdo taikymas sietinas su dar trimis sąlygomis: žala (CK 6.249 straipsnis), priežastiniu neteisėtų veiksmų (sutarties pažeidimo) ir žalos ryšiu (CK 6.247 straipsnis) ir skolininko kalte (CK 6.248 straipsnis). Sutartinei civilinei atsakomybei taikyti yra būtinas šių sąlygų visetas – bent vienos sąlygos nebuvimas eliminuoja civilinės atsakomybės taikymo galimybę⁴.

Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas, nors ir įvertino reikalaujamą atlyginti žalą konkrečia suma (500 Eur), jokių jos patyrimą patvirtinančių objektyvių įrodymų nepateikė ir tik bendrais bruožais paaiškino, jog, norėdamas atlikti Gavėjui Ginčijamus mokėjimus, pasiskolino lėšų iš savo draugų. Kokį tiesioginį ryšį individualus pareiškėjo sprendimas atlikti Ginčijamus mokėjimus skolintomis lėšomis turi su konkrečiais banko veiksmais ir (arba) sprendimais, dėl kurių kilo šalių ginčas, pareiškėjas nepaaiškino.

Kaip konstatuota pirmiau, aplinkybių, leidžiančių teigti, kad santykiuose su pareiškėju bankas būtų veikęs netinkamai, neteisėtai ar nepagrįstai, neįvykdęs jam tenkančių pareigų ir (arba) kitaip pažeidęs pareiškėjo, kaip mokėjimo paslaugų vartotojo, teises, byloje nenustatyta. Nenustačius banko veiksmų neteisėtumo, t. y. vienos iš privalomų sutartinės civilinės atsakomybės sąlygų, nėra būtinybės ir tikslingumo detaliau analizuoti kitų dviejų šios atsakomybės sąlygų (žalos ir priežastinio ryšio), nes, kaip ir nurodyta pirmiau, sutartinė civilinė atsakomybė gali būti taikoma tik tuo atveju, jei nustatomos visos trys šios atsakomybės taikymo sąlygos.

Įvertinus pirmiau išdėstytą informaciją, darytina išvada, kad, nenustačius sutartinės civilinės atsakomybės taikymo bankui sąlygų, objektyvaus pagrindo teigti, jog bankas turi atlyginti pareiškėjui jo įvardytą žalą, nėra.

Nenustačius aplinkybių, dėl kurių bankas turėtų grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas ir atlyginti jam žalą, pagrindo laikyti pareiškėjo reikalavimus bankui pagrįstais ir juos tenkinti nėra, todėl pareiškėjo reikalavimai yra atmestini.

Šiame sprendime dėl esminių šalių išdėstytų argumentų ir nurodytų aplinkybių pasisakyta. Kiti šalių argumentai ir (arba) nurodytos aplinkybės neturi esminės reikšmės Lietuvos banko sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detaliai atsakyti į kiekvieną šalių argumentą ir (arba) teiginį⁵.

Remdamasi tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo

³ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2002 m. balandžio 15 d. nutartis, priimta civilinėje byloje *UAB „Vasario koncernas“ v. Teisingumo ministerija*, bylos Nr. 3K-3-600/2002.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2018 m. balandžio 13 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-144-915/2018, 31 punktą.

⁵ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.

procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimą.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Licencijavimo skyriaus vadovė,
pavaduojanti departamento direktorių

Agnė Kazlauskienė